

اسرائیل ۲۰۲۰: برنامه ریزی برای آینده دولت و جامعه

مختلفی که برای طرح و بررسی اندیشه اولیه
این برنامه ریزیها برگزار شد؛

۲. گفتگو از طریق وسایل ارتباط

جمعی، اینترنت و تلفن؛

۳. اسناد و مدارک مختلف؛ و

۴. برنامه های ابتدایی که تحت عنوان

«اسرائیل ۲۰۲۰» در زمینه های متعددی

تدوین شده بود.

در دیدارهای حضوری و کارگاههای

گوناگونی که تشکیل شد، موضوعات متفاوتی

نظیر رابطه ملت اسرائیل با یهودیان

دیگر کشورها، تاریخ، فلسفه، دین یهود،

فرهنگ و هنر، هویت یهودی و پراکندگی

جمعیت یهودیان در جهان مورد گفتگو قرار

می گرفت. ارتباطهای اینترنتی و تلفن نیز با

مشارکت گروهی از دانشگاهیان یهودی فعال

در دانشگاههای اسرائیل، اروپا و آمریکا

صورت می پذیرفت و عمدتاً مباحثی پیرامون

تقویت مناسبات و ارتباطات میان یهودیان

ساکن اسرائیل و دیگر یهودیان جهان مطرح

می شد. اما در بخش اسناد و مدارک به

پیشینه قوم یهود و ارزشهای مشترک حاکم بر

یهودیان جهان و راهکارهای تحکیم و تقویت

آنها توجه شده است. کتاب حاضر دارای

چهار بخش است و در نخستین بخش آن به

اهمیت ملت یهود برای برنامه ریزیها و

عدد من المؤلفین، اسرائیل ۲۰۲۰ خطتها

التفضيلية لمستقبل الدولة و المجتمع، بیروت: مرکز

دراسات الوحدة العربية، الطبعة الاولى، مارس

۲۰۰۵، ۴۹۲ صفحه.

عبدالرضا همدانی

پژوهشگر مرکز پژوهشهای علمی و مطالعات

استراتژیک خاور میانه

این کتاب در واقع جلد ششم از

مجموعه کتابهایی است که برنامه ریزیهای

اسرائیل و چشم انداز آینده آن را برای ۲۵

سال، از ۱۹۹۵ تا ۲۰۲۰، ترسیم نموده

است. تمامی این برنامه ها توسط ۲۵۰

کارشناس اسرائیلی شاغل در نهادهای

دولتی و دانشگاههای این رژیم و یهودیان

ساکن در دیگر نقاط جهان آماده شده است.

در این کتاب ملت یهودی و رابطه متبادل

میان ساکنان در اسرائیل و یهودیان ساکن در

دیگر کشورها و تأثیر این روابط بر اسرائیل در

سال ۲۰۲۰ مورد بررسی قرار گرفته است.

برای تدوین این برنامه ریزیها به چهار منبع

استناد شده است:

۱. دیدارهای حضوری و کارگاههای

چشم انداز اسراییل در سال ۲۰۲۰ اشاره شده است. بخش دوم دارای چهار فصل است که در آن برنامه های اسراییل در قرن بیست و یکم، ارزشها، قدرت و اقتصاد و صهیونیسم توجه ویژه ای شده است. به نظر اندیشمندان اسراییلی، از آنجا که فرصتی برای حل منازعه اعراب و اسراییل فراهم آمده است و نظام بین الملل به پی گیری عملیات صلح خاورمیانه بسیار اهمیت می دهد، شرایط مناسبی فراهم شده است تا خاورمیانه در سیاست و اقتصاد جهانی بیش از پیش ادغام گردد. افزایش فعالیت های اقتصادی در این منطقه به تعمیق مفهوم دموکراسی نیز کمک می کند زیرا منافع متقابل اقتصادی و مالی میان کشورهای منطقه موجب ایجاد تعهدات و پایبندی هایی می شود که در نهایت به تقویت دموکراسی می انجامد. در نتیجه می توان گفت از نگاه اندیشمندان اسراییل برای تحکیم و دموکراسی در منطقه پرتلاطم خاورمیانه، به جای توجه به مسایل و معضلات سیاسی می توان از راه اقتصاد وارد شد. از این طریق با عنایت به بررسی اقتصادی و تکنولوژیک اسراییل نسبت به سایر کشورهای منطقه، راه برای سیادت بر منطقه برای این کشور کاملاً فراهم می گردد. اما در ارتباط با ارزشهای

یهودی حاکم بر فضای اجتماعی دولت اسراییل می توان این ارزشها را به دسه دسته تقسیم کرد:

۱. ارزشهای یهودی جهانی منبعث از تورات؛

۲. ارزشهای صهیونیستی مربوط به پروژه ایجاد و توسعه دولت یهود؛ و

۳. ارزشهای جدید که مربوط به تأسیس دولت اسراییل و ایجاد حس هویت ملی در نزد شهروندان می باشد.

در خصوص صهیونیسم نیز این ایده وجود دارد که طی یک فرآیند تاریخی می توان هویت اجتماعی - فرهنگی و دینی قوم یهود را که طی قرون گذشته از یکدیگر جدا شده و گروهی در اروپا و گروهی دیگر در ایالات متحده زندگی می کنند، بار دیگر احیاء کرد و به تدریج تمامی و یا بخش مهمی از این قوم را در سرزمین اسراییل سکونت داد. از سویی دیگر دولت اسراییل تلاش دارد تا حتی اگر اقلیتهای یهودی ساکن در دیگر نقاط جهان تمایلی به مهاجرت به اسراییل نداشته باشند، با اشاعه اندیشه صهیونیسم بتوانند رابطه ای ایدئولوژیک میان یهودیان مقیم اسراییل و دیگر یهودیان جهان برقرار سازند. بدین ترتیب صهیونیسم نه تنها در جهت مشروعیت بخشی به تأسیس دولت

یهود در فلسطین عمل نموده است، بلکه اینک یکی از عوامل پیوند دهنده اسرائیلی ها با یهودیانی که دارای حس هم گرایی با دولت و ملت اسرائیل هستند به شمار می آید.

دولت اسرائیل برای اعمال یک الگوی هویتی مشترک در میان مهاجرانی که از کشورهای مختلف و نژادهای گوناگون به این سرزمین پا می گذارند و همچنین جهت ترغیب دیگر یهودیان به مهاجرت به اسرائیل، ناگزیر است که ضمن اهمیت دادن به سنتهای دین یهود، ایدئولوژی خاص خود را که صهیونیسم می باشد، تا آنجا که می تواند اشاعه دهد و آن را به عنوان یک ارزش والا جلوه نماید.

اندیشمندانی که چشم انداز اسرائیل تا سال ۲۰۲۰ را ترسیم کرده اند بر این اعتقاد هستند که هویت اسرائیلی آکنده از ارزشهای جهانی نظیر احترام به حقوق بشر، آزادی و تکثرگرایی است و در واقع این ارزشهای دین یهود است که به ستونهای اصلی دموکراسی غرب تبدیل شده است. آنان باور دارند که اگر در جهان امروز بر عدالت و قانون، برادری، مساوات و صلاحیت مردم در انتخاب حاکمان خویش تأکید می شود، به این دلیل است که تورات ارزشهای جهانی را مطرح کرده است. از آنجا که جمعیت اسرائیل اندک است و تداوم

استمرار و ارتباط میان یهودیان جهان با دولت اسرائیل کاملاً حایز اهمیت است، اندیشمندان اسرائیلی راهکارهای زیر را برای ایجاد یک پارچگی و همبستگی میان نسلهای آینده یهودیان ارایه داده اند:

۱. تشکیل گروههای پیشاهنگی: این گروهها می توانند در زمینه های اجتماعی مختلفی فعالیت کنند. تشکیل این گروهها در کشورهای مختلف و ایجاد ارتباط و هماهنگی میان گروههای پیشاهنگی در کلیه کشورها امکان پذیر است. در نتیجه با تشکیل این گروهها رابطه میان جوانان یهود در تمامی نقاط جهان میسر می گردد.

۲. آموزش یکسان: تأسیس دهکده های آموزشی برای جوانان یهود و ارایه آموزشهای دبیرستانی فنی و حرفه ای و دانشگاهی کاربردی و پیشرفته بسیار حایز اهمیت است. زیرا این مسئله کمک می کند تا جوانانی که در سرزمینهای مختلف با فرهنگهای گوناگون رشد کرده اند، دارای سطوح تحصیلاتی مشابهی شوند و از این طریق در فهم و درک یکدیگر و داشتن نقاط مشترک با همدیگر ارتقا یابند.

۳. علم و فناوری: روزآمد کردن ساختار زیربنایی علمی اسرائیلی - یهودی متکی بر

فناوریهای نوین و توجه ویژه به وسایل ارتباط جمعی بسیار حایز اهمیت است. می بایستی شهرهای علمی - تحقیقاتی ایجاد شود که از طریق آن بهترین مغزهای علمی در جهان یهودیت گردهم آیند و در جهت پیشرفت یهودیان گام بردارند.

۴. **گردشگری:** توجه به اسرائیل به عنوان قطب گردشگری برای یهودیان جهان. دولت اسرائیل می تواند به منظور جلب و جذب نسل جوان یهودی به دیدار و اقامت در اسرائیل، اقدام به ارائه خدمات و تسهیلاتی به این قشر نماید.

۵. **فرهنگ:** تأسیس مراکز فرهنگی، دینی و سیاسی از جمله «دهکده قوم یهود» و «موزه تاریخی یهود» به منظور تعمیق و مشروعیت بخشی بیشتر به رژیم اسرائیل به عنوان تنها دولت کنونی قوم یهود در جهان. با در نظر گرفتن راهکارها و

برنامه هایی که اندیشمندان اسرائیلی و یهودی برای این کشور در سال ۲۰۲۰ ارائه داده اند، می توان استنتاج کرد که اهداف اصلی آنها در این چشم انداز عبارتند از:

۱. جذب مهاجران یهود و ادغام آنها در جامعه اسرائیل؛

۲. تأسیس مراکز متنوع آموزشی - فرهنگی، دینی و سیاسی برای نزدیک تر

کردن قوم یهود به یکدیگر؛

۳. حفاظت از هویت یهودی سرزمین کنونی اسرائیل و حرکت به سمت برآورده کردن حداقل خواسته های اقلیتهای عرب و مسیحی ساکن در این سرزمین.

در سومین بخش کتاب به روابط متقابل بین اسرائیل و یهودیان ساکن در خارج از اسرائیل پرداخته شده است. یکی از اقدامات جالب توجه در این بخش از کتاب جهت گسترش روابط اسرائیل و سایر یهودیان جهان به آن اشاره شده است، تأسیس «مرکز گردهمایی کارشناسان» در

دانشگاه بن گوریون می باشد. این مرکز در سال ۲۰۰۰ با مشارکت یکصد کارشناس یهودی از سراسر جهان، ۲۶ اسرائیلی و ۷۴ یهودی دیگر کشورها تأسیس گشت. در میان کارشناسان یهودی کشورهای دیگر، ۵۰ درصد از ایالات متحده، ۱۳ درصد از اروپا، ۱۸ درصد از آمریکای جنوبی، ۸ درصد از روسیه و سه درصد از آفریقای جنوب بودند.

تحصیلات این اندیشمندان و کارشناسان در رشته های مختلف علوم انسانی، مهندسی و علوم طبیعی بود. در مجموع گفتگوها و بحثهایی که در این مرکز برای برنامه ریزی راهبردی اسرائیل تا سال ۲۰۲۰ صورت گرفت، اینچنین نتیجه گیری شد که با توجه

به بی ثباتی و عدم استقرار منطقه خاورمیانه، حتی اگر عملیات صلح با فلسطینیان به فرجام برسد، و پایین بودن سطح مناسبات سیاسی اسرائیل با همسایگانش و همچنین با توجه به کمی جمعیت و کوچک بودن مساحت اسرائیل، بهترین راهکار برای برنامه ریزی آینده اسرائیل توجه به مسایل اقتصادی و تبدیل این رژیم به قدرت برتر اقتصادی و مالی منطقه است. در این راستا جذب سرمایه های خارجی و توجه به صنایع خاصی نظیر صنعت ارتباطات می تواند به افزایش توانمندیهای منطقه ای اسرائیل کمک کند.

بخش چهارم کتاب، بدنه اصلی این کتاب را شامل می شود و بیشترین حجم و صفحات را به خود اختصاص داده است. از مهم ترین قسمت های این بخش بررسی وضعیت یهودیان در پنج کشور آمریکا، فرانسه، انگلستان، آرژانتین و اتحاد جماهیر شوروی سابق است. در میان یهودیان جهان، یهودیان آمریکایی قدرتمندترین و تأثیرگذارترین گروه قلمداد می شوند. این امر به دلیل وضعیت خاص جامعه ایالات متحده می باشد که تکثرگرایی سیاسی و فرهنگی در آن به خوبی نهادینه شده است. در جامعه آمریکا برخلاف

کشورهای اروپایی هیچ گونه خصومت و دشمنی با یهودیان به چشم نمی خورد. همچنین آمریکا جزو اولین کشورهای است که داشتن تابعیت دو گانه، آمریکایی - اسرائیلی، را پذیرفت. طی سه دهه گذشته، یهودیان آمریکا نقش غیرقابل انکاری در انتخابات ریاست جمهوری این کشور داشته اند. تا دهه هشتاد قرن گذشته میلادی، حزب دموکرات ایالات متحده به دلیل حمایت هایی که از اسرائیل انجام می داد از آراء یهودیان و حمایت های مالی آنها برخوردار بود. اما به دنبال ریاست جمهوری رونالد ریگان و اقدام خوب جمهوری خواه به حمایت و پشتیبانی آشکار از اسرائیل، ثروتمندان یهود و سازمان های یهودی فعال در آمریکا رویکرد خویش را تغییر دادند و در زمان برگزاری انتخاب ریاست جمهوری از حزبی حمایت می کنند که از سیاست های واضح تری در قبال اسرائیل، عملیات صلح خاورمیانه و اقلیت یهود ساکن در آمریکا برخوردار باشد. از مباحث مهم این قسمت از کتاب، اشاره به اهمیت تأسیس سازمانها و موسسه های فعال در زمینه های مختلف اجتماعی در میان یهودیان آمریکا می باشد. نخستین سازمان هایی که توسط یهودیان آمریکا از اواخر قرن نوزدهم تشکیل شده

عبارت بودند از: سازمان دفن اموات، سازمان کمک‌رسانی و امداد، سازمان کمک به مهاجران جدید یهودی، سازمان خدمات پزشکی و سازمان بیمه.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود فعالیت‌های جمعی یهودیان در ابتدا مختص مسایل بهداشتی و اجتماعی بوده است. به تدریج و با تثبیت جایگاه یهودیان در جامعه آمریکا، فعالیت‌های فرهنگی و سیاسی نیز با سطح بالای پایبندی به ادامه و استمرار عضویت و احترام به قوانین و مقررات داخلی آنها آغاز شد. جامعه یهودیان معتقد بودند، به رغم پراکندگی یهودیان در سرزمین پهناور آمریکا، اگر اعضای موسسه یا سازمان به پرداخت حق عضویت خویش پایبند بمانند و به قوانین و مقررات آن احترام بگذارند، این سازمانها ضمن آنکه تقویت می‌شوند قادر خواهند بود که خدمات خویش را به همه یهودیان ارایه نمایند. این همبستگی و سازمان‌یافتگی یهودیان در ایالات متحده موجب شده است تا اقلیت یهود قادر به ورود و کنترل بسیاری از دستگاه‌های دولتی و مراکز تصمیم‌گیری راهبردی شود. وضعیت اقتصادی یهودیان آمریکا نسبت به سایر گروه‌های اجتماعی این کشور بسیار بهتر است. یهود از تحصیلات دانشگاهی

بالایی برخوردارند. یهودیان آمریکایی بیش از یهودیان کشورهای دیگر در اسرائیل سرمایه‌گذاری کرده‌اند. یکی از مهم‌ترین بخش‌های سرمایه‌گذاری یهودیان آمریکایی، صنعت گردشگری می‌باشد. البته این صنعت طی سال‌های اخیر و به دلیل انقباض ملت فلسطین از هیچ‌گونه رشدی برخوردار نبوده و حتی با مشکلاتی مواجه شده است.

پس از یهودیان آمریکایی، یهودیان فرانسوی مهم‌ترین گروه از یهودیان خارج از اسرائیل به شمار می‌روند. به لحاظ تعداد، یهودیان فرانسوی پس از یهودیان آمریکایی، اسرائیل و یهودیان شوروی سابق، بیشترین جمعیت را دارند. در فرانسه به دلیل فضای فرهنگی - اجتماعی حاکم بر این کشور، هم یهودیان شرقی (سفارديم) که از شمال آفریقا مهاجرت کرده‌اند و هم یهودیان غربی (اشکنازی) فعالیت‌های مختلف اقتصادی و سیاسی دارند. جوانان یهود که در جامعه لیبرال فرانسه زندگی می‌کنند، بیش از آنکه به فکر هویت مذهبی - قومی خویش باشند در اندیشه منافع اجتماعی و شخصی خود هستند و به همین دلیل در جامعه فرانسه بسیار ادغام شده‌اند.

موضوع دیگری که در این بخش از کتاب به آن اشاره شده است، تأثیر تشکیل

اتحادیه اروپا بر یهودیان این قاره است. اعتقاد نویسندگان کتاب بر این است که تحولات اتحادیه اروپا و تلاش برای ایجاد «شخصیت اروپایی» و هویت فراملی برای شهروندان این قاره، بر جوانان یهود نیز تأثیرگذار بوده است و آنان تا حدودی از مسایل متعلق به قوم یهود دور شده اند. بنابراین می توان اظهار داشت که اغلب اقلیت یهود ساکن در فرانسه، سکولار می باشند. اما این امر بدان معنا نیست که یهودیان فرانسه فعالیت سیاسی نداشته اند. در زمان حیات فرانسوا میتران، یهودیان به ویژه سفاردیم ها از حزب سوسیالیست حمایت می کردند. در حال حاضر نیز یهودیان بانفوذ و ثروتمند اشکناز، احزاب محافظه کار میانه رور را تأیید و پشتیبانی می کنند.

نظر را ببرد (ص ۱۹۴). در مورد اقلیت یهود انگلستان نیز وضعیت مشابهی وجود دارد. به رغم تعداد قابل ملاحظه جمعیت یهود و شرایط اجتماعی و سیاسی انگلستان، این یهودیان هرگز نقش فعالی در تقویت اسرائیل، مثل یهودیان آمریکا و یا یهودیان شرق اروپا، ایفا نکرده اند. همین مسئله موجب شده است تا در این کتاب اظهار شود که یهودیان انگلستان دچار «فقر فرهنگی» هستند و به دنبال ارتقا توانمندیهای جامعه اسرائیل چه در سطح داخلی و چه در سطح بین المللی نمی باشند.

در زمینه علاقمندیهای سیاسی و حزبی نیز احزاب لیبرال و محافظه کار انگلستان در جذب یهودیان بسیار موفق تر از حزب کارگر بوده اند. یکی از مهم ترین دلایل دوری گزیدن یهودیان از حزب کارگر، سیاستهای این حزب در دوران حکومت نخست وزیر «اتلی» در قبال فعالیت جنبش صهیونیسم در این کشور بوده است. در مجموع به نظر نویسندگان این کتاب، با توجه به خلق و خوی ویژه انگلیسی ها و اهمیت فردگرایی در این کشور و با عنایت به اینکه سازمانهای غیردولتی یهودی که در انگلستان فعالیت دارند، چندان مورد استقبال شهروندان یهود قرار نگرفته اند و همواره

نویسندگان کتاب حاضر بر این باورند که یهودیان فرانسه در مجموع توجه چندانی به مسئله اسرائیل ندارند و طرفداری یا عضویت آنها در احزاب سیاسی پیش از آنکه برای حفظ و افزایش منافع اسرائیل باشد، به خاطر وضعیت داخلی فرانسه و مسایل درونی این کشور است. به عبارت دیگر، اسرائیل نمی تواند برای پیشبرد سیاستهای خود از نفوذ اقلیت یهود فرانسه استفاده مورد

دچار مشکلات و بحرانهای مالی هستند، هیچ گاه این اقلیت، یک پارچه، هماهنگ و متحد نخواهند شد و دولت اسرائیل نمی تواند از آنها به عنوان یک اهرم فشار قابل اتکاء و نیرومند در سیاست گذاریهای کلان انگلستان استفاده کند.

در میان جوامع و کشورهای پذیرای یهودیان، وضعیت آرژانتین بسیار متفاوت و ویژه می باشد. پس از جنگ جهانی دوم، یهودیان بسیاری به این کشور مهاجرت کردند اما طی دو دهه اخیر یهودیان به دنبال خروج از آرژانتین می باشند. اکثریت این یهودیان به ایالات متحده مهاجرت کرده اند و تنها تعداد معدودی در اوایل دهه هشتاد

میلادی به اسرائیل رفته اند. یکی دیگر از مقصدهای مورد توجه یهودیان آرژانتین، اسپانیا می باشد که به خصوص بعد از ورود این کشور به اتحادیه اروپا این تمایل افزایش یافته است. بیش از هشتاد و پنج درصد یهودیان آرژانتین در بوینس آیرس، پایتخت

این کشور، زندگی می کنند و به دلیل روحیه سکولار حاکم بر جامعه آرژانتین، یهودیان نیز متأثر از این جامعه، احزاب چپ و یا لیبرال را بیشتر مورد حمایت قرار می دهند. با این حال، به اعتقاد نویسندگان کتاب، روابط این یهودیان با دولت اسرائیل و جامعه این کشور

بسیار مستحکم تر از مناسبات یهودیان اروپایی با جامعه اسرائیل می باشد. ضمن آنکه در دهه های اخیر نیز مناسبات سیاسی و اقتصادی اسرائیل با دولت آرژانتین باثبات و مستقر بوده است. اما برای دولت اسرائیل جذب یهودیان اتحاد جماهیر شوروی سابق و کمک به مهاجرت آنها از جمهوریهای سابق این کشور به اسرائیل، بیشترین اهمیت را طی سالیان اخیر داشته است. نویسندگان کتاب معتقدند عواملی همچون:

۱. سطح تحصیلات و دانش اغلب یهودیان اتحاد جماهیر شوروی سابق؛

۲. تمایل جدی آنها به تغییر وضعیت اقتصادی و اجتماعی خویش؛ و

۳. افزایش ارتباط میان دولت اسرائیل با جمهوریهای تازه استقلال یافته ای که به سرمایه گذاریهای خارجی بسیار احتیاج داشتند، در روند مهاجرت میلیونی یهودیان

این جمهوریهها بسیار مؤثر بوده است. جالب آنکه از نظر نویسندگان کتاب، یهودیان شوروی سابق هیچ گرایشی به احزاب

ملی گرا، قومی، راست و رادیکال ندارند و تنها مسئله مورد توجه آنها بهتر کردن وضعیت اقتصادیشان می باشد. از این رو، به نظر می رسد که این یهودیان بیشترین

بازدهی و کمترین مشکلات را برای دولت

اسرائیل داشته باشند. در قسمت دیگری از این فصل، جمعیت یهود در سال ۲۰۲۰ مورد بررسی قرار گرفته است. رویکرد مهاجرت بین‌المللی یهودیان به اسرائیل طی سالهای آینده، توزیع جغرافیایی یهودیان و تحولات اجتماعی-اقتصادی آنان، از مهم‌ترین مباحث این قسمت است. به نظر نویسندگان کتاب، قدرتمندترین و پرنفوذترین یهودیان جهان در نیویورک و لس‌آنجلس زندگی می‌کنند و با توجه به قدرت فناوری ایالات متحده، این یهودیان بیشترین تأثیرگذاری را بر سایر یهودیان جهان دارند. توانمندیهای اقتصادی یهودیان نیویورک و دسترسی راحت یهودیان لس‌آنجلس بر صنعت سینما و موسیقی و تسلط کامل بر آن می‌تواند در خدمت اهداف طولانی‌مدت اسرائیل قرار گیرد و به همبستگی یهودیان و توجه بیشتر به تنها دولت یهودی جهان بیفزاید. اما در عین حال، یکی از مهم‌ترین مشکلات پیش روی این برنامه ریزان اسرائیلی، پایین بودن میزان باروری در میان یهودیان، به ویژه یهودیان اشکناز و در نتیجه کم شدن از جمعیت این قوم طی سالیان آتی است. براساس آمارهای گرفته شده، میانگین رشد جمعیت در میان یهودیان کانادا، ایالات متحده آمریکا، روسیه

و فرانسه بین ۱/۴ تا ۱/۶ می‌باشد که تقریباً با میزان مرگ و میر آنان برابری می‌کند در نتیجه، در حالی که جمعیت پیروان ادیان دیگر در جهان افزایش خواهد یافت، جمعیت یهودیان تا سال ۲۰۲۰ تغییر چندانی نخواهد کرد و همین مسئله برای دولت اسرائیل یک معضل مهم به شمار می‌آید (ص ۲۵۰).

در این قسمت اشاره مختصری نیز به وضعیت یهودیان ایران شده است. براساس داده‌های این کتاب، جمعیت یهودیان ایران از سال ۱۹۷۶ میلادی (۱۳۵۵ هجری شمسی) روبه کاهش نهاده است و اغلب یهودیان ایران به اسرائیل مهاجرت نموده‌اند. در حال حاضر نیز جمعیت یهودیان ایران به سرعت در حال کم شدن می‌باشد (۲۵۴). پیش‌بینی‌های دولت اسرائیل حاکی از آن است که جمعیت این کشور تا سال ۲۰۱۰ به ۵/۸ میلیون نفر و در سال ۲۰۲۰ به ۶/۹ میلیون نفر خواهد رسید. ۹ درصد از این جمعیت را افراد زیر ۱۴ سال، ۳۲ درصد افراد بین ۴۵ تا ۶۵ سال، ۲۸ درصد افراد بالای ۶۵ سال، و تنها ۳۱ درصد را افراد ۱۵ تا ۴۵ سال تشکیل می‌دهند. به عبارت دیگر، تنها حدود ۳۱ درصد از جمعیت اسرائیل را نیروی فعال کار شامل می‌شوند و این امر

نشان دهنده پیرشدن تدریجی یهودیان و جامعه اسرائیل می باشند که هرگز برای برنامه ریزان و اسنرائژیستهای این کشور مسئله مطلوبی به شمار نمی آید (ص ۲۶۳). یکی از نکات مهم در ارتباط با توزیع جغرافیایی یهودیان جهان این است که بیش از ۸۰ درصد از آنها در کشورهای پیشرفته و سرمایه دار زندگی می کنند. از مجموع ۸/۷ میلیون یهودی که در خارج از اسرائیل ساکن می باشند: ۸۱/۸ درصد در کشورهای بسیار پیشرفته، ۵ درصد در آمریکای لاتین، ۱۱/۲ درصد در شرق اروپا و اتحاد جماهیر شوروی سابق و ۲ درصد در کشورهای اسلامی به سر می برند (ص ۳۳۳).

طبق آمارهای این کتاب در آغاز جنگ جهانی دوم حدود ۷۲۳۳۰۰ یهودی در کشورهای اسلامی زندگی می کردند، اما در حال حاضر تنها ۵۴ هزار نفر از آنان در این کشورها باقی مانده اند و اغلب آنها یا به اسرائیل رفته اند و یا در اثر تشکیل این دولت و افزایش خصومت میان یهودیان و مسلمانان به اروپا و آمریکا مهاجرت نموده اند. هم اینک در ترکیه ۱۹ هزار یهودی، در ایران ۱۸ هزار یهودی و در مغرب هشت هزار یهودی زندگی می کنند که بیشترین آمار یهودیان در کشورهای اسلامی را دارا می باشند

(ص ۳۴۲). براساس شاخصه های ارایه شده در زمینه میانگین رفاه خانواده های یهودی در جوامع پیشرفته نظیر جامعه آمریکا، سطح رفاه یهودیان از میانگین این جوامع بالاتر است. برای مثال در سال ۱۹۵۵ درآمد سرانه یک یهودی ۷۲۰۰ دلار بوده که در سال ۱۹۹۰ به ۲۱۸۰۰ دلار افزایش یافته است (ص ۳۵۶).

برنامه ریزان و طراحان اسرائیلی برای جذب یهودیان به اسرائیل توجه جدی به صنعت گردشگری نموده اند. به اعتقاد آنها تفاوت صنعت گردشگری در اسرائیل با کشورهای دیگر در این نکته نهفته است که معمولاً فقط یهودیان دیگر کشورها تمایل به دیدار از اسرائیل دارند، ضمن آنکه آنها می توانند به جای اسرائیل، به هر نقطه دیگر جهان نیز سفر کنند. از این رو جذب آنها به اسرائیل و آشنا شدن آنها با این کشور، برای دولت اسرائیل اهمیت بسیار دارد. ضمن آنکه بقا و رشد گردشگری در این کشور فقط منوط به حضور یهودیان ساکن در دیگر نقاط جهان در اسرائیل می باشد. با این حال صنعت گردشگری در این کشور طی سالیان اخیر رشد قابل ملاحظه ای داشته است، به طوری که از ۳۵۹۰۰ توریست در سال ۱۹۵۱ به یک میلیون و یکصد هزار نفر در

اسلام و جهانی شدن

Peter Pawelk, *Islam und Globalisierung*,
L.P.B. 2003, 240 pages.

جواد قدسی

مدرس دانشگاه آزاد زنجان

دکتر پترپاولکا مسئول بخش خاور نزدیک در انستیتوی علوم سیاسی دانشگاه کارل ابرهارد شهر توینگن آلمان و از بنیان گذاران بخش خاورمیانه در آغاز دهه ۸۰ میلادی در این دانشگاه می باشد میدان فعالیت او بیشتر در حوزه های سیاسی، روابط بین الملل، اقتصاد سیاسی و تئوریهای سیاسی متمرکز شده است. او تاکنون تحقیقات زیادی در مورد کشورهای خاورمیانه انجام داده است. اما توجه خاص او در تحقیقات و تدریس بیشتر روابط بین الملل، مقایسه سیستمها و جامعه شناسی سیاسی کشورها می باشد.

او در مقدمه کتاب می نویسد: با وجود ثروت عظیم نفتی که کشورهای خاورمیانه دارند، اما از نظر نظام اقتصادی در بستر مناسبی قرار دارند. همچنین نخبگان سیاسی در این کشورها که قادرند تغییرات

سال ۱۹۹۰ افزایش یافته است (ص ۳۶۲).

جمع بندی نخبگان اسرائیل در مورد وضعیت ملت یهود در سال ۲۰۲۰ را می توان در نکات زیر خلاصه کرد:

- نگرش یهودیان خارج از اسرائیل تا سال ۲۰۲۰ نسبت به این کشور تغییر چندانی نخواهد کرد؛

- یهودیان آمریکای لاتین، صهیونیست تر از یهودیان ایالات متحده و اروپا می باشند؛

- با توجه به سکولار شدن جوامع غربی این احتمال وجود دارد که از کمکهای یهودیان به دولت اسرائیل کم شود؛ و

- گرایشهای مذهبی یهودیان چه در درون اسرائیل و چه در خارج از این کشور روبه کاهش است. مطالعه این کتاب و استفاده از نکاتی که در ارتباط با ملت یهود است، برای کلیه علاقمندان به شناخت بیشتر اسرائیل و مسایل خاورمیانه توصیه می شود.

